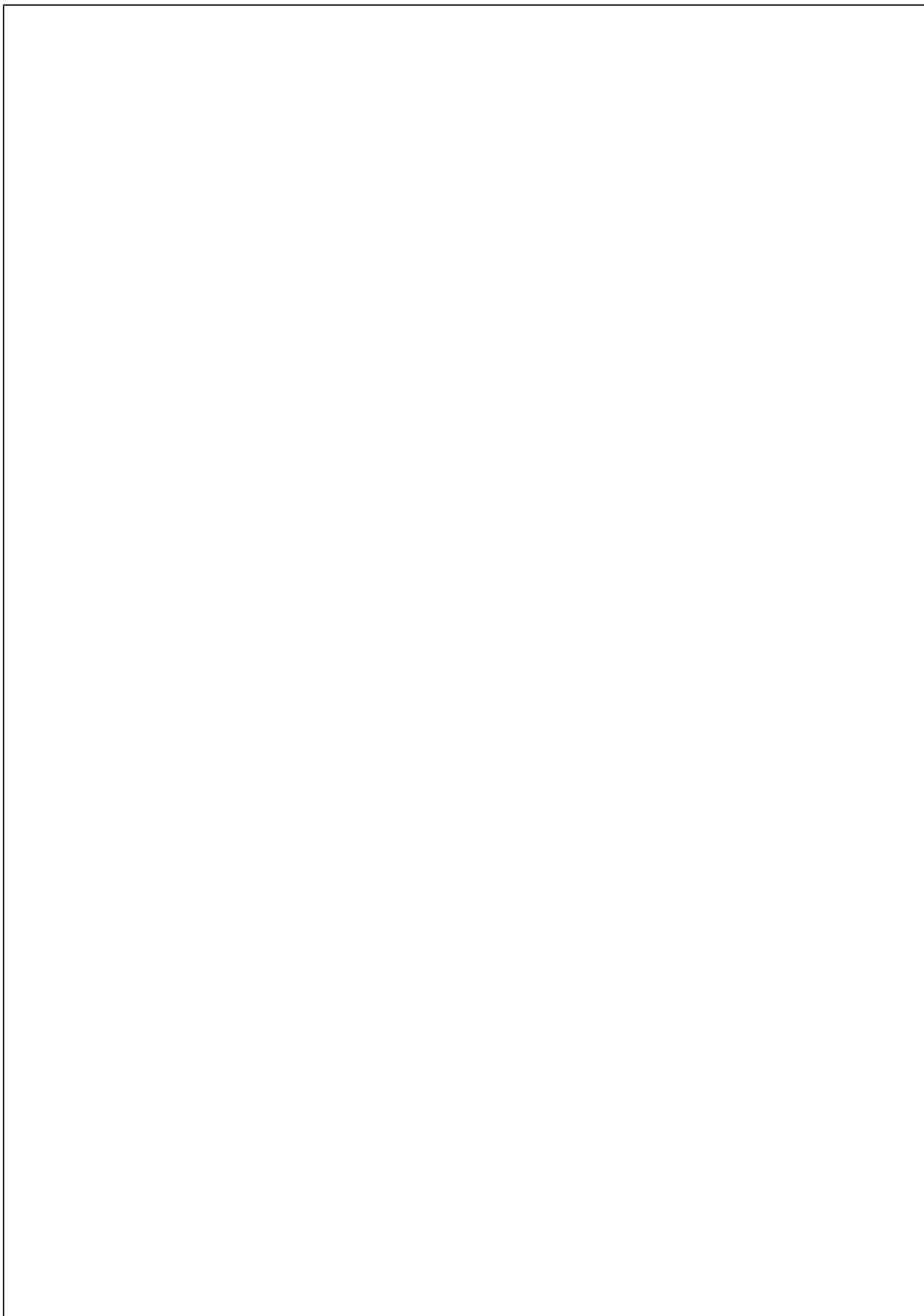

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/206625,Tadeusz-Ruzikowski-Tajny-filar-Polski-Ludowej.html>
27.02.2026, 09:17

Tadeusz Ruzikowski: Tajny filar Polski Ludowej

Policja polityczna Polski Ludowej, zwana potocznie „bezpieką”, stała na straży jej ustroju i działała według sowieckich wzorców najpierw w ramach Urzędów Bezpieczeństwa (UB) i Urzędów do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego, a następnie, od 1956 r., jako Służba Bezpieczeństwa (SB). Z czasem zainteresowania policji politycznej PRL zmieniały się, podobnie jak i stosowane przez tę służbę środki i sposoby pracy.

20.09.2024

[Policja polityczna](#) [Polska Rzeczpospolita Ludowa \(PRL\)](#) [Służba Bezpieczeństwa \(SB\)](#) [Urząd Bezpieczeństwa \(UB\)](#)

Przedmiotem zainteresowania policji politycznej byli obywatele (od 1952 r. PRL) oraz ich (rzekoma czy rzeczywista) działalność stanowiąca w oczach funkcjonariuszy zagrożenie dla ustroju PRL – czyli po prostu jemu „wroga”.

Było to eufemistyczne określenie o bardzo rozciągliwym zakresie znaczeniowym, a w praktyce – również o dużym marginesie uznaniowości. Wszystko bowiem, co w oczach UB/SB stanowiło zagrożenie dla obowiązującego ustroju, mogło być zaliczone do „wrogiej działalności”. W latach czterdziestych i początku pięćdziesiątych represjonowano nawet za wyrażanie w prywatnych rozmowach poglądów niezgodnych z oficjalną propagandą, czyli przewinienie potocznie nazywane „szeptanką”.

Poczet wewnętrznych wrogów PRL

Akcenty w zakresie zainteresowań tajnej policji Polski Ludowej ulegały zmianom wraz z mijającymi dziesięcioleciami. W II połowie lat 40. XX w. (okresie utrwalania „władzy ludowej”) do środowisk najbardziej interesujących z punktu widzenia wykorzystania tajnych współpracowników należały: podziemie niepodległościowe i nieuznawane przez władze partie polityczne, stojące na drodze do dominacji Polskiej Partii Robotniczej/Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

Także w tym okresie szczególne podejrzania UB budziły osoby cechujące się nawet „zoologiczną nienawiścią do budownictwa socjalistycznego, do postępu, władzy ludowej”.

Z końcem lat 40. XX w. punkt ciężkości zainteresowań infiltracyjnych przeniósł się ze środowisk aktywnie sprzeciwiających się nowemu ustrojowi na ogół społeczeństwa. „Wrogiej działalności” dopatrywano się wówczas nawet w najmniejszej nieprawidłowości w funkcjonowaniu przemysłu w czasie forsownej industrializacji.

W latach 60. szczególne zainteresowanie SB wzbudzał Kościół katolicki – z racji obchodzonego wtedy (1966-1967) kościelnego Millenium Chrztu Polski. Władze zorganizowały konkurencyjne obchody Tysiąclecia Państwa Polskiego, doszło do konfrontacji. Wcześniej, na początku lat 60. XX w., do walki z Kościołem utworzono nawet samodzielny departament IV w MSW, a w województwach wydziały IV.

► [Czytaj więcej na portalu przystanekhistoria.pl](#)

PRL

Artykuł